

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Ite[m] qu[omod]o ex tribus t[antu]m personis præuisum est auxilium
sanctæ trinitatis aduersus Aman, ne deleret genus Iudæo[rum], unde
op[or]tebat Chr[istu]m nasci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

Darius.
I. E. d. r. 6.

Artaxerxes.
I. E. d. r. 7.

Trinitatis cō
siliū per tres
illos reges.

Esa. 44. 45.
Prophetia Es
saiæ de Cyro
rege Persarū.

Trinitas affis
milata in tris
bus regibus
Persarum.

Insidiæ diabo
lip Aman, cō
tra semem As
brahæ pro
missum.
Hester. 3.

Auxilium p
tres homines

Esa. 45.

fulcitauerat deus spiritum, ut ascenderent ad ædificandum templum domini, cum uas
argenteis & aureis, quæ tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem, & ædificare incepiss
sent templū domini: audierunt hostes, & impediunt opus domus domini, & intermis
sum est, & non fiebat, usq; ad annū secundū Darij regis Persarū. Ille, uidelicet Darius, cō
firmans decretū, quod propositū erat huiusmodi, omnis homo, qui eam mutauerit iussio
nem, tollatur lignū de domo ipsius, & erigatur & configatur in eo, domus autē eius publi
cetur, Deus autē qui habitare facit nomē suū ibi, dissipet omnia regna, & populū qui ex
tenderit manū suam ut repugnet & dissipet domū dei, illam quæ est Hierusalem, ita sub
scripsit. Ego Darius statui decretum, quod studiose impleri uolo. Post hæc uerba tertius
Artaxerxes id ipsum corroborans, ita scripsit. Artaxerxes rex regum, Esdræ sacerdoti,
scribæ legis dei cœli doctissimo salutem. A me decretum est, ut cuiuscq; placuerit in re
gno meo de populo Israhel, & de sacerdotibus eius, & de leuitis ire in Hierusalem, tecum
uadat. Et cætera usq; sed & imperitos docete libere, & omnis qui non facit legem dei tui,
& legem regis diligenter, iudicium erit de eo siue in mortem, siue in exilium, siue in condē
nationem substantiæ suæ, uel certe in carcerem. ¶ Nunquid casu hoc mirabile accidit, ut
quem uerum & solum deū contra caput idolatriæ Babylonicæ testificata est, in camino
ignis uictoriosa fides trium puerorum Iudæorum, illius domum & ciuitatem, quæ destru
cta fuerat, reædificari iuberet concordia decreto beniuolentia trium regum Paganorum?
Non utiq; casu, sed cœlesti industria, per magnum ac semper prouidum sanctæ et indiuis
ibilia trinitatis consiliū. ¶ Difficile uideretur, ac pene impossibile, quod dicimus, sanctā
trinitatem assimilata fuisse etiam in tribus prædictis regibus gentilibus, immo nec nos
istud suspicari auderemus, nisi quia hoc ipsum primus autoritate sua per os Esaiæ prophete
tæ declamauit longe ante spiritus sanctus de Cyro, qui fuit horum trium primus. ¶ Præ
missis namq; ego dominus faciens omnia, extendens cœlos, et stabilis terram, qui dico
profundo, desolare, et flumina tua arefaciam, qui dico Cyro, pastor meus es, et omnem uo
luntatem meam, complebis, qui dico Hierusalem ædificaberis, et templo fundaberis, ita
subiunxit. Hæc dicit dominus Christo meo Cyro, cuius apprehendi dextram, et cætera
usq; ut scias quia ego dominus, qui uoco nomen tuum deus Israhel propter seruum meū
Iacob et Israhel electum meum, et uocaui te nomine tuo, assimilauit te et non cognouisti
me, accinxi te et non cognouisti me. ¶ Nisi (inquam) ante tot annos istud autoritate sua si
gnasset spiritus sanctus, dicendo illi Cyro tanto posterius nascituro, assimilauit te, et nisi ra
tio conduceret, conuenire uel congruere cæteris eiusdem beniuolentiæ regibus, Dario et
Artaxerxi, quod uni Cyro dictū est, assimilauit te: Quis auderet dicere sanctam trinitatē in
tribus paganis regibus pro tali opere assimilata fuisse.
¶ Item, quomodo ex tribus tantum personis preuisum est auxilium sancte trini
tatis aduersus Aman, ne deleter genus Iudeorum, unde oportebat Christum
nasci. Cap. IX.

Eniam ad illam eiusdem urbi ferocitatem, id est, eiusdem regni Persarū et Mœ
dorum crudelitatem ac sæuitiam, plusq; bestialem: quando sub rege Assuero
conatus est diabolus hoc efficere, ut salutis nostræ radix funditus extirparetur,
agente Aman superbissimo, et suggerente regi Assuero, quatinus missis epis
tolis per omne (quod latissimū erat) regnū eius, uniuersum Iudæorū genus una die deleter
tur. ¶ Quomodo uel per quantos homines econtra præuidit trinitas unus deus, et sollici
tus fuit pro gente illa, quæ arbor erat unica, unde salutis fructus omni mundo et uita eter
na, Christus erat nasciturus? Tantummodo per istos tres, Hester et Mardocheum et ipm
regem Assuerū. Nullatenus ergo dubitauerim, illi quoq; regi Assuero in ratione ista con
gruere illud, quod uni Cyro, longe anteq; nasceretur, prophetica uoce (ut supra memora
uimus) dictū est, assimilauit te, et non cognouisti me. ¶ Quid enī? Nonne illū deus pater
quodāmodo assimilauit sibi in eo maxime, quod cū diceret ei, En lignum, quod parauerat
Aman Mardocheo, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Ap
pendite (inquit) eū in eo, et suspensus est Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo.
Nā ut cognoscas, q̄ uera, q̄ pulchra sit assimilatio, memento quod dixerit ap̄tus de domo
Iesu Chri

Iesu Christo. Et uos (inquit) cum mortui essetis in delictis & præputio carnis uestræ, conuiuificauit deus cum Christo, dormans uobis omnia delicta, delens quod aduersum uos erat chyrographum decreti, quod erat contrarium uobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci, expolians principatus & potestates transduxit confidenter, palam triumphans eos in semetipso. ¶ Ergo in rege Assuero deus pater, in Mardocheo autem deus dei filius mirabiliter assimilatus est. Porro in Hester gratiam spiritus sancti siue spiritum consilij, pro tanto negotio, assimilatum fuisse, quis dubitet? Illa namque mirabili uisa consilio hoc effecit, ut regis animus ad gratiam & misericordiam suam proscriptæ genti inclinaretur, & ille Amani superbissimus, in quo diabolus homicida ab initio figurabatur, non ubi uis, sed in cõuiuio super mensam, crapulatus & ebrius caperetur, & sententia mortis strangularetur, in eodem ipso (quod Mardocheo parauerat) patibulo appensus: nimirum secundum illius dicti mysterium quod de diabolo ad beatum Iob dixerat dominus. An extrahere poteris Leuiathan hamo & fune ligabis linguam eius? Quasi enim captus hamo & iste fuit qui de reginæ conuiuio magnifice gloriatus, ita ut diceret amicis suis, & lares uxori suæ, reginæ quoque Hester nullum alium uocauit cum rege ad conuiuium præter me, apud quam etiam eras cum rege pransurus sum, ita prandit, ita pastillos conuiuij momordit, ut post molles edulij saporos, ferream protinus sententiam mortis exciperet.

¶ Quod propter causam istam sancta trinitas Cyrum regem Persarum ex nomine uocauit & assimilauit, & in corde ceterorum regum Persarum siue Mæcedorum tantam beniuolentiam dedit, & quod dominus noster Iesus Christus propter quem nascitur illa facta sunt, primus inuenitur in scripturis. Cap. X.

Propter quid sancta trinitas taliter & Cyrum ex nomine uocauit & assimilauit, & in corde ceterorum regum Persarum siue Mæcedorum tantam beniuolentiam dedit? Propter Iacob (ait) seruum meum, & Irahel electum meum. Quem propter Iacob: siue quem propter Irahel? Denique parum est, si illum respicias Iacob siue Irahel, de quo scimus & legimus. Isaac autem genuit Iacob, siue illam quantalamecumque multitudinem reliquiarum, que reseruate sunt illius populi, qui passim in scripturis nomine paterno uocatur Iacob siue Irahel. Et quidem nihil altius Cyrus intellexit, nihil supra quesuit, & hoc sufficit ad captandam eius beniuolentiam populo illi, quod deus eorum ante tot annos per prophetam suum, de ipso uidelicet Cyro, tam magna prædixit, tam gloriosa præscripsit, & ea semetipsum illi facturum promisit. Veruntamen unus est uerus Iacob seruus domini, unus & uerus est Irahel electus dei, dominus Iesus Christus: propter quem tanta fuit cura summæ trinitati, quanta intelligimus aut intelligere cupimus in auxilio eius, sub sacramento numeri ternarij, Vnde iam dictum & adhuc dicendum est. ¶ Dum hic attendimus, dulciter illud memoriæ nostræ occurrit, quia iste seruus domini primus est, qui deo gratias egit, ante quem non facile quempiam inuenies, siue in lege, siue in prophetis, de quo manifeste scriptum sit, quod deo gratias egerit. Nondum quippe impleta fuerant beneficia dei, quorum omnium hoc summum est, quod istum seruum suum fecit, Christum Iesum secundum formam serui, pro quo facto nimirum gratiarum actio debetur illi. Denique quicumque deo gratias agit, causam istam in ipsa gratiarum actione non habens præ oculis, quia deus istum seruum suum fecit, & ut faceret tanta procurauit, inter que gentiliū quoque regum animos ad beniuolentiam sui nominis inclinauit: nondum intellexit, quomodo, uel propter quid gratiæ agendæ sint, diximus, quia primus iste deo gratias egit, etenim ante hunc nusquam in scripturis audita fuisse recolimus uocem gratiarum actionis, cum tot audias maxime in Psalmis uoces exultationis & confessionis, uoces benedictionis & laudationis, uoces adorationis, cantationis, iubilationis. Vox autem gratiarum actionis, ubi quæso prius audita est uel audiri debuit, quam ex ore huius serui domini, huius electi dei?

¶ Gratiarum actio quid sit & quando, quomodo, & ubi dominus noster Iesus Christus gratias egerit. Cap. XI.

1 2

¶ Primus

Colof. 2

Affimilatio trinitatis.

Iob. 40. Hester. 1.

Prop. Chri. illa omnia gesta sunt. Eia. 45. 1

Gene. 27. Marth. 1.

Eia. 45.

Chri. primus & gratias in scripturis legitur egisse deo.